

Sygn. akt I UK 151/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)
SSN Jolanta Frańczak
SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania K. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o umorzenie składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 czerwca 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 20 października 2016 r., sygn. akt III AUa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 6 listopada 2015 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 15 lipca 2015 r. odmawiającą K. S. umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy wraz z

odsetkami wynoszących łącznie 22.410,55 zł za okres od lipca 1999 r. do września 2000 r. w ten sposób, że umorzył powyższe należności składkowe.

Sąd ustalił, że ubezpieczony zapłacił w dniu 22 listopada 2013 r. składkę na ubezpieczenie zdrowotne za październik 2000 r. w kwocie 84,14 zł. Sąd wskazał jednocześnie, że fakt istnienia bieżących zaległości składkowych ubezpieczonego za okres od września 2014 r. do maja 2015 r. nie stanowi przeszkody w umorzeniu składek na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551 - dalej ustawa abolicyjna).

Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 20 października 2016 r. oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku.

Sąd wskazał, że przedstawiony przez apelującego sposób odczytania pojęcia składek niepodlegających umorzeniu użytego w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, których brak na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności objętych ustawą jest warunkiem wydania takiej decyzji, nie uwzględnia pozostałych regulacji zawartych w ustawie z dnia 9 listopada 2012 r., a w szczególności art. 1 ust. 8 i ust. 11 ustawy.

W ocenie Sądu drugiej instancji, wskazany w ustawie sposób postępowania w sprawie umorzenia należności objętych ustawą prowadzi do wniosku, że w pojęciu „niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia i fundusze wskazane w art. 1 ust. 10 ustawy za okres od 1 stycznia 1999 r.” powinny mieścić się jedynie te zaległości składkowe, które posiadał wnioskodawca w chwili wydania decyzji określającej warunki umorzenia, skoro ustawodawca określił wnioskodawcom roczny termin dla spełnienia warunków liczony od daty uprawomocnienia się tego rodzaju decyzji. W konsekwencji zaległości składkowe wnioskodawcy, które powstały po wydaniu i uprawomocnieniu się decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy, nie powinny mieć wpływu na ocenę spełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10. W przypadku wnioskodawcy eksponowane zaległości składkowe powstały w okresie po uprawomocnieniu się decyzji z dnia 27 lutego 2014 r. określającej warunki umorzenia należności.

Organ rentowy zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną, zarzucając naruszenie

przepisu prawa materialnego: art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, przez jego błędną wykładnię i w rezultacie niewłaściwe uznanie, że w świetle powołanego przepisu istnienie na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności, o której mowa w art. 1 ust. 13 pkt 1 tej ustawy, bieżących zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w sytuacji, gdy należności te nie istniały na dzień wydania decyzji określającej warunki umorzenia (art. 1 ust. 8), nie stanowi przeszkody do umorzenia składek na podstawie ustawy abolicyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1 ust. 10 tej ustawy abolicyjnej, warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Ze stanowiska przedstawionego przez Sąd Apelacyjny wynika, że składki niepodlegające umorzeniu, o których mowa w tym przepisie, zamykają się w takim samym okresie jak składki podlegające umorzeniu, a zatem warunkiem umorzenia składek jest nieposiadanie zaległości składkowych za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r., natomiast zaleganie za zapłatą składek za dalsze okresy (po 28 lutym 2009 r.) jest prawnie obojętne. Pogląd ten jest błędny, gdyż wprawdzie wedle art. 1 *in fine* ustawy abolicyjnej umarza się nieopłacone składki na ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. (wraz z innymi należnościami), jednakże w art. 1 ust. 10 tej ustawy mowa jest o niepodlegających umorzeniu składkach za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., czyli za okres niezamknięty. Podkreślić też należy, że ustawa abolicyjna dotyczy nie tylko

osób, które zakończyły prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzą jej w dniu wydania decyzji warunkowej, o której mowa w ust. 8 (art. 1 ust. 1 pkt 1), ale także osób innych niż wymienione w pkt 1 (art. 1 ust. 1 pkt 2), a więc także i tych, które w dniu wydania decyzji warunkowej prowadzą pozarolniczą działalność. Jest ona więc skierowana zarówno do osób, które w dniu wydania decyzji warunkowej zakończyły pozarolniczą działalność, jak i dalej ją prowadzących i zobowiązanych tym samym do opłacania z tego tytułu składek na bieżąco po wydaniu decyzji warunkowej (art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 września 2017 r., II UZ 49/17 (LEX nr 2390737), wskazał, że ustawa abolicyjna zawiera ustawowy warunek umorzenia zaległości składkowych wynikających z jej art. 1 ust. 1 i 6, który został określony w art. 1 ust. 10 tej ustawy. W świetle treści całej ustawy nie budzi wątpliwości, że chodzi o składki nieopłacone w ustawowym terminie (wraz z pozostałymi wymienionymi w art. 1 ust. 10 tej ustawy abolicyjnej należnościami) i to według stanu na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności, co wyraźnie zostało wyartykułowane w komentowanym przepisie ("na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1"). Sąd Najwyższy podkreślił, że beneficjentem ustawy może zostać osoba, która przed umorzeniem należności podlegających abolicji, ureguje pozostałe ciążące na nim zobowiązania z tytułu składek (należności niepodlegające umorzeniu), a więc nie tylko dotyczące okresu od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r., bowiem warunku z art. 1 ust. 10 ustawodawca nie zamknął datą 28 lutego 2009 r., określając jedynie datę początkową okresu „nieposiadania składek” - 1 stycznia 1999 r. Interpretacja omawianych przepisów nie może zatem doprowadzić do sytuacji, w której z dobrodziejstwa ustawy skorzysta dłużnik zalegający z opłatą składek już po wydaniu decyzji ustalającej warunki umorzenia należności (podobnie w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2017 r., II UZ 49/17, LEX nr 2390737; z dnia 3 października 2017 r., II UZ 45/17, LEX nr 239761; z dnia 14 listopada 2017 r., I UZ 40/17, LEX nr 2426582). Również w postanowieniu z dnia z dnia 14 lutego 2018 r., I UZ 67/17 (LEX nr 2486211) Sąd Najwyższy przyjął, że warunkiem umorzenia składek jest obowiązek opłacenia niepodlegających umorzeniu składek za dalszy okres po wydaniu decyzji warunkowej (art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej) oraz ich terminowe opłacanie na

bieżąco. Niezależnie zatem od kontrowersji dotyczących obligatoryjnej treści decyzji warunkowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 października 2016 r., I UZ 18/16 lub 14 lutego 2017 r., I UZ 58/16; 26 września 2017 r., II UZ 52/17, niepublikowane, czy 17 października 2017 r., II UZ 63/17, LEX nr 2390742, w których przedstawiono pogląd, że organ rentowy w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej powinien warunek umorzenia składek określić przez wskazanie również kwot należności niepodlegających umorzeniu umorzenia), warunkiem umorzenia składek na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 1 ustawy abolicyjnej jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o umorzeniu innych zaległości składkowych niż te, które określone zostały w art. 1 ust. 1 *in fine* tej ustawy.

Dodać można, że z logiczno-językowego punktu widzenia wszystkie nieopłacone składki – poza składkami za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. (które po spełnieniu określonych warunków mogą zostać umorzone), są składkami „niepodlegającymi umorzeniu”. Dlatego wskazanie art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej warunku nieposiadania na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, składek niepodlegających umorzeniu dotyczy także zaległości składkowych, które powstały po wydaniu i uprawomocnieniu się decyzji warunkowej, o której mowa w art. 1 ust. 8 tej ustawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak sentencji.

kc